

Monumentnummer*: 521630

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 juni 2001
Kadaster deel/nr 82803/170

Woonplaats* Einighausen
Gemeente* Sittard-Geleen
Provincie* Limburg

Kadastrale gemeente* Sittard
Sectie* R
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 545

Omschrijving**

Inleiding

KATHOLIEKE KERK, in een door de neogotiek beïnvloede neo-romaanse stijl, 1905-1906. Gebouwd door aannemer Muyres te Sittard, in opdracht van bouwpastoor Antoon Janssen namens het R.K. Kerkbestuur O.L.V. Ten Hemelopneming, naar een ontwerp van architect Caspar Franssen te Roermond. De voorziene vieringkoepel werd niet overeenkomstig het ontwerp uitgevoerd, de voorziene vloer van Naamse plavuizen werd tijdens de bouw vervangen door een meerkleurige tegelvloer met geometrisch motieven. De kerk is gesitueerd in de ter plaatse aanwezige lintbebouwing, in dwarsrichting ten opzichte van de straatweg. De kerk werd in 1987 gerestaureerd. De pastorie aan de noordzijde is **UITGESLOTEN** van bescherming.

Omschrijving

Kruisbasiliek met korte kruisarmen, twee fronttorens, een kort, gedrongen vijfzijdig koor. Aan beide zijden van het koor bevindt zich, dwars op de kruisarmen, een sacristie. De **PLATTEGROND** van de kerk is volledig symmetrisch en gespiegeld ten opzichte van de lengte-as. Het schip is twee traveeën lang en wordt geflankeerd door zijbeuken. Schip en kruisarmen worden gedekt door **ZADELDAKEN**, het ten opzichte van het schip verlaagde koor door een half tentdak, de sacristieën door halve schilddaken, de zijbeuken door lessenaarsdaken. Al deze daken zijn, inclusief de torenspitsen, gedekt door leien in Maasdekking. Twee dakkapellen met houten luik op het schipgedeelte tussen koor en kruisarmen. Nokpionnen op het schip en de sacristieën. Bakgoten.

De kerk is opgetrokken in bruinrode baksteen, gemetseld in kruisverband en voorzien van gesneden voegen. Boogfriezen en vensterlijsten in rode strengperssteen, boogconsole's en de sluitstenen van de kogevels van kruisarmen en schip in Savonnièresteen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hardstenen plintlijsten, waterlijsten, vensterdorpels en venstertraceringen.

Het exterieur van de kerk is rijk versierd en rondom voorzien van geprofileerde plinten met hardstenen lijst, muize en bloktanddecoraties, boogfriezen, lisenen en oeil-de-boeuf vensters. De ingangspartij aan de westzijde risaleert ten opzichte van de flankerende torens en is met behulp van dorpel- c.q. waterlijsten drievoudig geled en symmetrisch ingedeeld. Deze geledingen komen in hoogte overeen met de eerste drie geleding van de torens. Centraal in de eerste geleding ligt verdiept de rechthoekige dubbele houten toegangsdeur met sierlijk beslag. Deze deur is geplaatst in een rondbooglijst. Deze lijst bestaat uit twee zuilen met Attische basementen met voetloof en bladkapitelen. De zuilen dragen een archivol in rode strengperssteen. In het boogveld boven de deur bevindt zich een tympaan van Savonniëresteen met driepasornament. In de tweede geleding zijn twee rondboogvormige oxaalvensters met glas-in-lood centraal in de gevel geplaatst. De vensterlijsten hebben geprofileerde dagkanten. De derde geleding vormt de topgevel. Midden in de gevel, in het spaarveld onder het klimmende boogfries, ligt een klein rondboogvormig glas-in-lood venster. In elke gevelhoek is een oeil-de-boeuf venster in rode strengperssteen geplaatst.

De gehele entreepartij wordt door lisenen, welke door een rondboogfries verbonden worden, geled. Boven het fries loopt een waterlijst, die een afscheiding vormt tussen de geledingen. De wand wordt wederom door lisenen met boogfries verdeeld, waarna een regenlijst weer de afscheiding vormt. De beide torens hebben vijf geledingen. De onderste geleding heeft in de westgevel een boogvormig venster, maar ontbeert lisenen. De tweede tot en met vierde geleding hebben lisenen, die onderling verbonden worden door respectievelijk rondbogen, driepasbogen en boogfriezen in rode strengperssteen. De smalle traptorennen hebben hardstenen lateien en waterspuwers. De afscheidingen tussen de geledingen worden telkens gevormd door waterlijsten. Tussen de lisenen bevinden zich respectievelijk de smalle hoge traptorennen, rondboogvenstertjes en galmgaten. Na de vierde geleding volgen de topgevels, waarin driepasbogen en oeil-de-boeuf vensters. De noordwestelijke toren heeft in de topgevels gekoppelde, smalle hoge vensters; de zuidwestelijke toren is aan de west- en zuidzijde voorzien van een uurwerk.

De lange gevels aan de noord- en zuidzijde zijn evenals de plattegrond gespiegeld ten opzichte van de lengte-as en volledig identiek. De beide traveeën van het schip zijn van elkaar gescheiden door steunberen. Elke travee heeft in de lichtbeuk een rondboogvormig stalen roosvenster met maaswerk en glas-in-lood in een lijst van rode strengperssteen, in de zijbeuken twee rondboogvormige stalen vensters met glas-in-lood. De buitenmuren worden door lisenen in velden ingedeeld, onderling verbonden door een boogfries.

De zijmuren van de kruisarmen zijn blind. De afsluitende gevels aan de noord- en zuidzijde zijn wat betreft de indeling gelijk aan de entreepartij van de kerk. Enkel de sluitgevel is iets breder en is er in de eerste geleding geen entree aangebracht. De zuidelijke kruisarm heeft aan de oostzijde een hoge schoorsteen.

De koortraveeën, tussen koor en kruisarmen, hebben in de lichtbeuk een rondboogvormig stalen roosvenster met maaswerk en glas-in-lood in een lijst van rode strengperssteen. De vijfzijdige absis is beduidend lager dan het schip. Het muurvlak wordt door lisenen geled. Tussen de lisenen zijn boogfriezen gemetseld. De vijf rondboogvensters met glas-in-lood liggen tussen de lisenen. In het centrale muurvlak is een gevelsteen met de bouwjaaraanduiding 1905 geplaatst. De afsluitende gevel van het schip boven de absis heeft een in hoogte opklimmend boogfries en een sluiting in Savonniëresteen.

Aan weerszijden van de koortravee bevinden zich de sacristieën voor de geestelijkheid en de misdienaars. De oostgevels van beide sacristieën zijn blind, in de zuid- c.q. noordgevel zijn twee rondboogvormige stalen vensters met traliewerk geplaatst. De kerk van O.L.V. Ten Hemelopneming heeft een rijk geornamenteerd en veelkleurig INTERIEUR. Gele bakstenen kruisribgewelven in schip,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zijbeuken, narthex en absis. Koepelgewelf in gele baksteen op de viering. De pijlers, ribben, gordel- en scheibogen, vensternebben, lijsten onder de vensters en de blinde arcaden zijn van oranje-rode terracotta baksteen. De schalken en basementen zijn van zwart graniet. Schip en kruisarmen met in patronen gelegde polychrome tegelvloeren. Meerkleurige wandschilderingen in transept, boven de scheibogen van het schip, en in de oxaalboog. Het schip wordt van de zijbeuken gescheiden door een arcade van twee rondboogvormige scheibogen. Boven de arcade van het schip bevindt zich de lichtbeuk. Absis, koor en kruisarmen zijn boven de scheibogen voorzien van een blinde arcade. De traveeën in het schip hebben elk twee kruispijlers met in de hoeken schalken. De pijlers hebben natuurstenen basementen. Bij de aanzet van de schei- en gordelbogen hebben de pijlers bladkapitelen. De ribben van de zijbeuken en het schip rusten op zwarte natuurstenen schalken. De schalken hebben schachtringen van Savonnièresteen. Het koepelgewelf van de viering met in het midden een ring om een klok door te laten. Een angelustorentje ontbreekt. Het koor ligt een trede hoger dan de vloer van het middenschip. De wanden van de koortravee worden doorbroken door de toegangen tot de sacristieën. De absis met het sacramentsaltaar wordt door een boog iets ingesnoerd. De absiswand wordt door een blinde arcade geleed, die gevolgd wordt door een sierlijst en de ramen. In de hoeken van de koortravee en de absis staan schalken van zwarte natuursteen met witte schachtringen. De schalken hebben bladkapitelen, waarop de gewelfribben rusten.

In dit interieur zijn onder meer van belang een eenklaviers orgel, gemaakt door Peereboom & Leijser in 1988 en het hoofdaltaar met een zandstenen onderbouw en een gepolychromeerde eikenhouten bovenbouw, atelier Engelbert. De orgelkas is niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg. De onderbouw van het hoofdaltaar heeft drie gepolychromeerde reliëfs van Jos Thissen, 1906. Aan weerszijden van de expositietroon, onder baldakijn een beeldje van de H. Petrus en Paulus. In het altaarretabel twee reliëfs; een eikenhouten preekstoel, XIX A en XX; een hardstenen doopvont met koperen deksel, XIXb; eikenhouten communiebank, ca. 1905; eikenhouten bidbank, sleemodel, 1833, met inschrift M.E.D. 1833; in de zijbeuken vierentwintig eikenhouten kerkbanken met liervormige wangen, XIX; de kerkbanken in het middenschip, 1907; vurenhouten Mariabeeld afkomstig uit Val Gardena, Italië, XVIIIId; in de absis een gepolychromeerd stenen beeld van de H. Clara, XIXB, atelier Cuypers te Roermond; in de absis een gepolychromeerd houten Lambertusbeeld, XIXd; in de absis een gepolychromeerd houten Barbarabeeld, XIXd; in de Mariakapel een gepolychromeerd houten Mariabeeld, Jos Thissen, 1896; zeven gepolychromeerde houten heiligenbeelden (H. Jozef, H. Gerardus, H. Antonius, H. Isidorus, H. Brigida), 1907-1932, Jos Thissen; houten kruisbeeld, XVIIIId; houten kruisbeeld, XIXa; houten kruisbeeld, XIX; zwart gelakt houten kruisbeeld, staand, XIXA; neo-gotisch, gepolychromeerd houten triomfkruis, ca. 1900; staand kruisbeeld in wit marmer en gegoten koper, XIX/XXc; vijf gebrandschilderde ramen, atelier F. Nicolas & Zn. te Roermond, 1906; kruiswegstaties geschilderd op koperen platen in eikenhouten lijsten, A. en P. Windhausen, 1908.

Waardering

De R.K. Kerk van Einighausen is van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling. De architectuurhistorische waarden worden bepaald door de bouwstijl, de betrokkenheid van architect Caspar Franssen, de esthetische kwaliteiten van diens ontwerp, het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek en de samenhang tussen exterieur en interieur. De kerk is van bijzondere betekenis vanwege de situering, die verbonden is met de ontwikkeling van Einighausen en van bijzondere betekenis voor het aanzien van dit dorp. Het geheel beschikt over een hoge mate van architectonische gaafheid van zowel ex- als interieur en is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorpse omgeving. Bovendien beschikt de kerk in regionaal opzicht over een redelijke architectuurhistorische zeldzaamheidswaarde en binnen het oeuvre van Caspar Franssen vanwege de tweelingtorens over een redelijke typologische zeldzaamheidswaarde. De kerk vertegenwoordigt een algemeen belang vanwege het geheel van voornoemde waarden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk